

Л. В. Катроша, Національний банк України, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

При визначенні видів державного фінансового контролю (далі – ДФК) необхідно пам'ятати, що вид – це підлегле поняття, яке входить до складу іншого, більш загального поняття, і має свої особливі ознаки, які відрізняють його від інших видів даного.

На нашу думку, при виділенні класифікаційних ознак ДФК слід ураховувати його сферу впливу та повноважень, тобто з точки зору внутрішнього (безпосереднього) та зовнішнього (незалежного) контролю.

Крім того, при виділенні видів ДФК за формою, на нашу думку, основним є часовий критерій. При цьому форма є спосіб вираження змісту об'єкта контролю. Виділяють такі форми фінансового контролю: попередній (превентивний), поточний (оперативний) і наступний (ретроспективний).

Щодо відношення до гілок державної влади ДФК поділяється на контроль, який здійснюється законодавчими (представницькими) органами державної влади, як безпосередньо (парламентський контроль), так і через спеціально створені ними органи незалежного контролю; контроль, здійснюваний Президентом; контроль, здійснюваний органами виконавчої влади; по відношенню до рівня державної влади виділяють – федеральні органи державного фінансового контролю і регіональні органи державного фінансового контролю; по характеру компетенції – органи загальної компетенції; органи галузевої компетенції; органи міжгалузевої компетенції.

Специфічне місце в механізмі державного фінансового контролю належать методам контролю. Серед методів фінансового контролю використовуються: ревізія, перевірка, обстеження, нагляд. В. П. Нагребельний визначає розширений перелік методів, який включає й спеціальні процедури, зокрема: ревізія; перевірка; інспекція; обстеження; спостереження; аналіз; а додатково включає до цього переліку ще й заслуховування доповідей, інформацій посадових осіб про фінансову діяльність на сесіях органів місцевого самоврядування, засіданнях органів державної виконавчої влади. Російські вчені вказують, що найбільш розповсюдженими методами ДФК є ревізія, перевірка, обстеження, нагляд і моніторинг. Ми вважаємо, що основними методами є ревізія, перевірка, аудит, аналіз.

За інформаційним забезпеченням методи можуть бути поділені:

- документальні: перевірка за формальними ознаками; перевірка за змістом; арифметична перевірка; нормативна перевірка; зустрічна перевірка;
- фактичні: інвентаризація; контрольний обмір; обстеження; лабораторні аналізи якості; контрольний запуск;
- хронометраж: отримання письмових пояснень.

За процедурами контролю виділяють тематичні (дослідження окремих складових фінансово-господарської діяльності об'єкту контролю) та документальні (дослідження діяльності об'єкту контролю з використанням документальних контрольних процедур) перевірки.

Таким чином, питання класифікації державного фінансового контролю не втрачає своєї актуальності, оскільки змінюються економічні умови та сфера застосування державного фінансового контролю.

Катроша, Л.В. Теоретичні підходи до класифікації державного фінансового контролю [Текст] / Л.В. Катроша // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2012. – Т.2. – С. 73-75.